

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน
โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ
ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง สถาบันวิจัยพืชสวน
เรื่อง “โครงการผลิตและแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าพืชสมุนไพร”
ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

.....

หลักการและเหตุผล

จังหวัดตรังอยู่ทางภาคใต้ด้านฝั่งทะเลตะวันตก มีพื้นที่ประมาณ ๔,๙๔๑.๔๓๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓,๐๘๘,๓๙๙.๓๗๕ ไร่ (สำนักงานจังหวัดตรัง, ๒๕๖๔) เป็นพื้นที่การเกษตร ๑,๗๐๑,๖๑๑ ไร่ มีการปลูกพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ๒ ชนิด คือ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน โดยยางพารามีพื้นที่ปลูก ๑,๔๓๔,๔๔๕ ไร่ มีครัวเรือนเกษตรกรจำนวน ๑๐๘,๕๗๔ ครัวเรือน ปลูกกระจายอยู่ทั่วไปในทุกอำเภอ โดยมีอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุด ได้แก่ อำเภอห้วยยอด อำเภอปะเหลียน และอำเภอวังวิเศษ สำหรับปาล์มน้ำมัน เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มมีพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น โดยปลูกทดแทนพื้นที่ยางพาราที่หมดอายุกรีต และขยายไปในพื้นที่ลุ่มต่ำ พื้นที่นาร้าง ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่ปลูก ๒๘๕,๒๙๕ ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกสำคัญ ได้แก่ อำเภอสิเกา อำเภอวังวิเศษ และอำเภอห้วยยอด มีครัวเรือนเกษตรกรจำนวน ๒๔,๒๖๑ ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตรัง, ๒๕๖๔) ซึ่งในช่วงปีที่ผ่านมาเกษตรกรประสบปัญหาการคายางพาราดกต่ำ และบางช่วงเก็บผลผลิตยางพาราไม่ได้ ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ส่วนปาล์มน้ำมันก็ราคาผันผวนไม่แน่นอน ประกอบกับโรงงานรับซื้อปาล์มน้ำมันในจังหวัดตรังมีน้อย ไม่ทั่วถึงทั้งจังหวัดทำให้ไม่สามารถปลูกได้ทุกอำเภอ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายเพิ่มในการขนส่งผลปาล์ม เกษตรกรจึงมีความสนใจต้องการปลูกพืชทางเลือกเพื่อเสริมรายได้ แต่เนื่องจากเกษตรกรแต่ละคนมีพื้นที่ทำการเกษตร และความพร้อมไม่เหมือนกัน ซึ่งพืชบางชนิด เช่น ไม้ผล (ทุเรียน มะพร้าว) ถึงจะมีราคาแพงแต่ต้องมีพื้นที่ในการปลูก นอกจากนี้เกษตรกรต้องใส่ใจดูแลและมีความรู้พอสมควร จึงจะสามารถผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพได้ตรงตามความต้องการของตลาด พืชสมุนไพรจึงเป็นทางเลือกที่มีศักยภาพทางหนึ่งแก่เกษตรกรจังหวัดตรัง

ปัจจุบันตลาดมีความต้องการผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรประเภทต่าง ๆ ในการดูแลสุขภาพอย่าง กว้างขวางในทุกระดับ ความต้องการพืชสมุนไพรจึงมีเพิ่มขึ้นด้วย เป็นโอกาสในการสร้างรายได้และผลตอบแทนที่ยั่งยืนให้แก่เกษตรกร กรมวิชาการเกษตรได้มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ เทคโนโลยีการผลิต และการแปรรูป ทั้งนี้จังหวัดตรังเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิตพืชสมุนไพร โดยปัจจุบันมีกลุ่มเกษตรกรมีความสนใจแปรรูปสมุนไพร เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีคนตรัง มีสมาชิก ๔๗ ราย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านควนสุขภาวะ มีสมาชิก ๓๕ ราย กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) จังหวัดตรัง (กลุ่มสิ่งดี ๆ ที่ตรัง) มีสมาชิก ๒๐ ราย กลุ่มเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ข้าวนาวง มีสมาชิก ๗๓ ราย และกลุ่มเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่สะตอช่อง มีสมาชิก ๗๑ ราย แต่ยังคงขาดเทคโนโลยีด้านพันธุ์ การผลิต และการแปรรูป ศูนย์วิจัยพืชสวนตรังจึงจัดทำโครงการผลิตและแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าพืชสมุนไพร เพื่อเป็นช่องทางในการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมลงสู่เกษตรกรในพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ เลือกชนิดพืชสมุนไพรที่จะดำเนินงานในโครงการ ร่วมวางแผนเลือกผลิตภัณฑ์การแปรรูปสมุนไพร การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การขยายแปลงต้นแบบสู่ชุมชน และศึกษาการยอมรับของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและ

สถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด สร้างฐานเศรษฐกิจของจังหวัดด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่มั่นคงและยั่งยืน แผนงาน ส่งเสริมการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดและการนำงานวิจัยเทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์

ผลการดำเนินงาน

๑. กิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ทดสอบและพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร ๔ ชนิด ได้แก่ ดาหลา มะขามป้อม ขมิ้น และขิง เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์สำหรับจัดอบรมถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร จำนวน ๕ ชนิด คือ ชาดาหลารวมดื่ม, น้ำดาหลารวมดื่ม, ผลิตภัณฑ์มะขามป้อมพร้อมดื่มสูกัยโควิด, ยาหม่องขมิ้นชันสูตรโบราณ และขิงผงพร้อมดื่ม

๒. กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูปพืชสมุนไพร

ศูนย์วิจัยพืชสวนตรังจัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูปพืชสมุนไพร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง ผู้เข้าร่วมอบรมประกอบด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีคนตรัง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านควนสุขภาวะ กลุ่มเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ข้าวนาวง กลุ่มแปลงใหญ่สะตอช่อง และกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับเกษตรกร ใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรเพื่อเพิ่มมูลค่า และให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยีการผลิตดาหลา และมะขามป้อม เพื่อขยายแปลงต้นแบบสู่ชุมชน เป้าหมาย จำนวน ๕๐ คน โดยแบ่งการอบรม ๒ ครั้ง ครั้งละ ๒๕ คน

บรรยายให้ความรู้โดย นางสุมาลี ศรีแก้ว นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ และ นางชฎานุช ตรีพันธ์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง เนื้อหาการอบรม ประกอบด้วย ๑) ความรู้เรื่องการปลูก และดูแลรักษาดาหลา ๒) ความรู้เรื่องการปลูก และดูแลรักษามะขามป้อม ๓) การแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร จำนวน ๕ ชนิด (ชาดาหลา, น้ำดาหลารวมดื่ม, ผลิตภัณฑ์มะขามป้อมพร้อมดื่มสูกัยโควิด, ยาหม่องขมิ้นชันสูตรโบราณ และขิงผงพร้อมดื่ม) และ ๔) การขยายพันธุ์พืชสมุนไพร

รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรมครั้งที่ ๑

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
๑.	นางการะเกด สรพิพัฒน์	๑๙ ม.๔ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.ตรัง
๒.	นางสาวพิมพ์ลาภ สิงห์ขาว	๔ ม.๑ ต.บ่อหิน อ.สิเกา จ.ตรัง
๓.	นางศรีสุตา เอียดนุ้ย	๑๘๓ ม. ๑ ต.บ่อหิน อ.สิเกา จ.ตรัง
๔.	นางอำพัน น้ำผุด	๒๘/๑ ม. ๒ ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง
๕.	นายสุภาพ พลฤทธิ์	๗๙ ม.๖ ต.นาโต๊ะหมิง อ.เมือง จ.ตรัง
๖.	นางเมตตา พลฤทธิ์	๗๙ ม.๖ ต.นาโต๊ะหมิง อ.เมือง จ.ตรัง
๗.	นายมารุต ด้วงเมือง	๑๘ ม.๖ ต.ควนโดน อ.เมือง จ.ตรัง
๘.	นางปทุมชาติ คำคง	๙ ม. ๖ ต.บางรัก อ.เมือง จ.ตรัง
๙.	ร.ต.อ. สมหมาย คำคง	๙ ม. ๖ ต.บางรัก อ.เมือง จ.ตรัง
๑๐.	นางสาวสิริขวัญ พัฒนทอง	๓๑ ม.๕ ต.ทรายขาว อ.คลองท่อม จ.กระบี่
๑๑.	นางสาวพรพิทย์ พัฒนทอง	๓๐/๑ ม.๖ ต.ทรายขาว อ.คลองท่อม จ.กระบี่
๑๒.	นางสาวฉนวนวรรณ จู้ห้อง	๑๔๔ ม. ๒ ต.ทรายขาว อ.คลองท่อม จ.กระบี่
๑๓.	นายพิทักษ์ วิเชียรนรา	๑๐๖/๓๕ ถ.โคกชัน ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง
๑๔.	นายจุฑา ผอมปิด	๘๗ ม.๒ ต.ช่อง อ.นาโยง จ.ตรัง
๑๕.	นายสาคร ทองเพิ่ม	๑๘๑ ม.๕ ต.ช่อง อ.นาโยง จ.ตรัง
๑๖.	นายสถิตย์ รัมณา	๒๔ ม.๕ ต.ช่อง อ.นาโยง จ.ตรัง
๑๗.	นายฐิชากรณ์ นำสวัสดิ์	๑๑๙ ม.๔ ต.ช่อง อ.นาโยง จ.ตรัง
๑๘.	นายวิชาญ กังงา	๒๑๒ ม.๕ ต.ช่อง อ.นาโยง จ.ตรัง
๑๙.	นางอรชร ชัยศร	๗ ถ.รักษัจฉินท์ ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง
๒๐.	นางสุวรรณี ชำยม่าน	๔๑ ถ.จรัญจิตร ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง
๒๑.	นางวันดี เรืองเดช	๒๒ ม.๓ ต.ควนธานี อ.เมือง จ.ตรัง
๒๒.	นางสาวอาภรณ์ เจียมสายใจ	๙๑/๑ ม.๓ ต.ห้วยยอด อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
๒๓.	นางสาวสุภาววรรณ ถิ่นนา	๗๑ ม.๑ ต.หนองบัว อ.รัชฎา จ.ตรัง
๒๔.	นางจินดา พรเพิ่มสุข	๖๑ ม.๑ ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง
๒๕.	นางวรรณมา ชูเสียงแจ้ว	๖๐ ม.๑ ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง

รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรมครั้งที่ ๒

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
๑.	นางสาวพันธุ์จีรา มุลเมฆ	๒๒ ม.๑ ถ.พิกุลทอง ต.ย่านตาขาว อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
๒.	นางอัจฉราพร เจตนา	๒๙๗/๑ ถ.ตรังปะเหลียน ต.ย่านตาขาว อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
๓.	นางซัสมา น้อยสี	๑๒๘/๒ ม.๒ ต.นาเมืองเพชร อ.สิเกา จ.ตรัง
๔.	นายไชยเชษฐ ลีระวานิชย์	๑๐๖/๙ ถ.โคกขัน ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง
๕.	นายเกรียงศักดิ์ น้อยสี	๑๒๘/๒ ม.๒ ต.นาเมืองเพชร อ.สิเกา จ.ตรัง
๖.	นางสาวภัทราภรณ์ ศรีปรารงค์	๒๐๐ ม.๔ ต.คลองขี้ล้อม อ.กันตัง จ.ตรัง
๗.	นางนพร เบญจนาพันธ์	๕ ม.๙ ต.นาท่ามเหนือ อ.เมือง จ.ตรัง
๘.	นางวรรณนา ขวัญศรีสุทธิ	๓๕ ม.๑ ต.วังคีรี อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
๙.	นางวัลลี รอดทุกข์	๖ ม.๙ ต.นางว อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
๑๐.	นายสมพล รอดทุกข์	๖ ม.๙ ต.นางว อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
๑๑.	นายคิวกร รอดทุกข์	๖๖/๑๗ ม.๙ ต.นางว อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
๑๒.	นางจารุณี คงรอด	๑๒๙/๑ ม.๑ ต.น้ำผุด อ.เมือง จ.ตรัง
๑๓.	นางวินัส มณีกาญจน์	๔๘ ถ.เทศบาล ๑๖ ต.นาโยงเหนือ อ.นาโยง จ.ตรัง
๑๔.	นายเอกราช หนูชู	๑๒๙/๘ ถ.บ้านโพธิ์ ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง
๑๕.	นายวิทยา รัตนเมธีวรกุล	๑๐/๔ ถ.เพลินพิทักษ์ ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง
๑๖.	นางสาวอภิสรดา ดำคง	๓๖/๑๔ ถ.น้ำผุด ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง
๑๗.	นายจตุรงค์ สามทอง	๔๓/๔ ม.๕ ต.ตะเสะ อ.หาดสำราญ จ.ตรัง
๑๘.	นายสุดดิน ซาซา	๔๕ ม.๗ ต.บางเป้า อ.กันตัง จ.ตรัง
๑๙.	นางสาวเสาวนีย์ สามทอง	๔๓/๔ ม.๕ ต.ตะเสะ อ.หาดสำราญ จ.ตรัง
๒๐.	นางสาวศลิมา ปราบเสด็จ	๔๓/๔ ม.๕ ต.ตะเสะ อ.หาดสำราญ จ.ตรัง
๒๑.	ว่าที่ ร.ต.หญิง จิรเมธ จงริน	๕๙ ม.๑ ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง
๒๒.	นางมาหวัน คงสง	๑๐๐ ม.๑ ต.โคกหล่อ อ.เมือง จ.ตรัง
๒๓.	นางสาวรัตติยา สุนทรนนท์	๒๒/๒ ม.๑ ถ.ทองศิริ ต.ย่านตาขาว อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
๒๔.	นางสาววรรณ ล้วนแก้วมน	๓ ม.๗ ต.น้ำผุด อ.เมือง จ.ตรัง
๒๕.	นางสุกัญญา ไชยจักร	๕๗/๒ ม.๑ ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง

๓. กิจกรรมการจัดทำแปลงต้นแบบขยายสู่ชุมชน

สร้างแปลงตาหลา และมะขามป้อม ขยายสู่เกษตรกรสำหรับเป็นแปลงต้นแบบ โดยคัดเลือกเกษตรกรเพื่อเป็นตัวแทนชุมชน จำนวน ๑๔ ราย สำหรับจัดทำแปลงต้นแบบ ๑๔ แปลง (ตาหลา ๘ แปลง, มะขามป้อม ๖ แปลง) ในพื้นที่ ๘ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตรัง นาโยง ห้วยยอด ย่านตาขาว ปะเหลียน หาดสำราญ และสิเกา ขนาดพื้นที่แปลงละ ๑ งาน ดังนี้

- แปลงต้นแบบตาหลา ระยะปลูก ๓ x ๓ เมตร จำนวน ๒๐ ต้น/แปลง
- แปลงต้นแบบมะขามป้อม ระยะปลูก ๖ x ๖ เมตร จำนวน ๑๕ ต้น/แปลง

รายชื่อเกษตรกรจัดทำแปลงต้นแบบตาหลา จำนวน ๘ แปลง

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ที่ตั้งแปลง
๑.	นางสาวพันธุ์จีรา มุลเมฆ	หมู่ ๓ ต.ท่าพญา อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
๒.	นางสาววรรณ ล้วนแก้วกม	หมู่ ๒ ต.ปากแจ่ม อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
๓.	นางสาว ยลรดี เจตนา	หมู่ ๓ ต.ย่านตาขาว อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
๔.	นางสาวภัทรภรณ์ ศรีปรารค์	หมู่ ๔ ต.คลองขี้ล้อม อ.กันตัง จ.ตรัง
๕.	นางวินัส มณีกาญจน์	ต.นาชุมเห็ด อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
๖.	นางจารุณี คงรอด	หมู่ ๑ ต.น้ำผุด อ.เมืองตรัง จ.ตรัง
๗.	นายจตุรงค์ สามทอง	หมู่ ๖ ต.ตะเสะ อ.หาดสำราญ จ.ตรัง
๘.	นายเอกราช หนูชู	หมู่ ๓ ถ.บ้านโพธิ์ ต.ทับเที่ยง อ. เมืองตรัง จ.ตรัง

รายชื่อเกษตรกรจัดทำแปลงต้นแบบมะขามป้อม จำนวน ๖ แปลง

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ที่ตั้งแปลง
๑.	นายสมพล รอดทุกข์	หมู่ ๙ ต.นางวง อ.ห้วยยอด จ. ตรัง
๒.	นางชัชมา น้อยสี	หมู่ ๗ ต.นาเมืองเพชร อ.สิเกา จ.ตรัง
๓.	นายมารุต ด้วงเมือง	๑๘ หมู่ ๖ ต.ควนปริง อ.เมืองตรัง จ.ตรัง
๔.	นางการะเกด สรพิพัฒน์	หมู่ ๔ ต.บ้านควน อ.เมืองตรัง จ.ตรัง
๕.	นายสถิตย์ รัมนา	หมู่ ๑ ต.ช่อง อ.นาโยง จ.ตรัง
๖.	นางสาวพิมพ์ลาภ สิงห์ขาว	ม.๑ ต.บ่อหิน อ.สิเกา จ.ตรัง

๔. กิจกรรมการเยี่ยมแปลงต้นแบบ และให้ความรู้ในการดูแลรักษา

เยี่ยมแปลงต้นแบบ ครั้งที่ ๑ (หลังปลูก ๓ เดือน)

- เยี่ยมแปลงต้นแบบดาหลา จำนวน ๘ แปลง โดยลงพื้นที่ให้คำแนะนำ และสาธิตการใส่ปุ๋ยแก่ต้นดาหลา อายุ ๓ เดือนหลังย้ายปลูก โดยให้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๑๖ ร่วมกับ ๔๖-๐-๐ อัตราส่วน ๑ : ๐.๕ ใส่อัตรา ๑๐๐ กรัม/ต้น จากนั้นหว่านปุ๋ยคอกรอบโคนต้น อัตรา ๑ กิโลกรัม/ต้น โดยมีเกษตรกร ๑ ราย ที่ต้องการทำแปลงต้นแบบดาหลา แบบอินทรีย์ (ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี) จึงแนะนำให้ใส่ปุ๋ยคอก อัตรา ๑.๕ กิโลกรัม/ต้น โดยหว่านภายในรัศมีรอบโคนต้น ๕๐ เซนติเมตร และให้คำแนะนำการให้น้ำในช่วงฝนทิ้งช่วง ๓ ครั้ง/สัปดาห์

- เยี่ยมแปลงต้นแบบมะขามป้อม จำนวน ๖ แปลง โดยลงพื้นที่ให้คำแนะนำ และสาธิตการใส่ปุ๋ยแก่ต้นมะขามป้อมอายุ ๓ เดือนหลังย้ายปลูก โดยให้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๕๐ กรัม/ต้น จากนั้นหว่านปุ๋ยคอกรอบโคนต้น อัตรา ๐.๕ กิโลกรัม/ต้น

เยี่ยมแปลงต้นแบบ ครั้งที่ ๒ (หลังปลูก ๙ เดือน)

- เยี่ยมแปลงต้นแบบดาหลา จำนวน ๘ แปลง โดยลงพื้นที่ติดตามการเจริญเติบโตของดาหลา ให้คำแนะนำการดูแลแปลงเนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝนทำให้มีน้ำท่วมขัง การจัดการโรค - แมลง การตัดแต่งกอดาหลา และการใส่ปุ๋ยแก่ต้นดาหลาอายุ ๙ เดือนหลังย้ายปลูก

- เยี่ยมแปลงต้นแบบมะขามป้อม จำนวน ๖ แปลง โดยลงพื้นที่ติดตามการเจริญเติบโตของมะขามป้อม ให้คำแนะนำการดูแลแปลงเนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝนทำให้มีน้ำท่วมขัง การจัดการโรค - แมลง และการจัดทรงพุ่ม

๕. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ
 ดาหลา แปรรูปผลิตภัณฑ์ จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ น้ำดาหลา และชาดาหลา

มะขามป้อม แปรรูปผลิตภัณฑ์ จำนวน ๑ ชนิด ได้แก่ มะขามป้อมแช่อิ่ม

